

Олександр ЩИРОВ,

здобувач вищої освіти другого року навчання,
спеціальність 081 - Право, третій освітньо-науковий рівень
доктор філософії права (PhD) гуманітарно-правового
факультету Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4828-6180>
e-mail: o.s.shchyrov@khai.edu

Науковий керівник: Наталія ФІЛІПЕНКО,

докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри права гуманітарно-правового
факультету Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9469-3650>
e-mail: n.filipenko@khai.edu

DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.35>

ПОЛІТИЧНА КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА ДЛЯ СТІЙКОСТІ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Анотація: у тезах досліджується взаємозв'язок між рівнем політичної корупції та стійкістю систем критичної інфраструктури. Наголошується, що корупція у сфері стратегічного управління інфраструктурними об'єктами посилює вразливість держави до зовнішніх і внутрішніх викликів. Аналізуються міжнародні та національні нормативно-правові документи у сфері запобігання політичній корупції та захисту критичної інфраструктури. Визначено основні вектори публічно-правової політики, спрямованої на подолання корупційних ризиків у критичних секторах.

Ключові слова: політична корупція, критична інфраструктура, стійкість, публічно-правові засади, національна безпека, антикорупційна політика, стратегічне управління, цифрова безпека, доброчесність, міжнародні стандарти.

Критична інфраструктура є фундаментом життєзабезпечення держави. Вона охоплює стратегічно важливі галузі, включно з енергетикою, транспортом, цифровими технологіями, водопостачанням, охороною здоров'я, зв'язком, оборонною промисловістю тощо. Політична корупція – це зловживання довіреним владним становищем для отримання політичних переваг або приватної вигоди. Її прояви у сфері управління критичною інфраструктурою призводять до призначення некомпетентних осіб на керівні посади, неефективного використання бюджетних коштів, формального підходу до стратегічного планування і, як наслідок, підвищеної вразливості інфраструктури. Її надійне функціонування визначає стабільність соціально-економічної та політичної системи. Політична корупція, зокрема лобіювання, непрозорі кадрові призначення, конфлікт інтересів у держзакупівлях, є одним з ключових дестабілізуючих факторів.

Таблиця - Вплив політичної корупції на сектори критичної інфраструктури

Сектор	Прояв політичної корупції	Ризики для стійкості
Паливно-енергетичний	Призначення лояльних осіб	Енергетична залежність, саботаж реформ
Транспорт і пошта	Лобіювання недоброчесних підрядників	Аварійність, корупційні схеми
Цифрові технології	Фіктивні контракти з IT-компаніями	Цифрова вразливість у війні

На міжнародному рівні важливу роль відіграє Директива ЄС 2022/2557, яка встановлює зобов'язання щодо забезпечення стійкості критичних суб'єктів. Документ наголошує на необхідності оцінки корупційних ризиків та

публічного контролю в управлінні інфраструктурою [1]. В Україні аналогічні підходи закріплені в Законі України «Про критичну інфраструктуру» [2].

Рівень корупції в державному секторі України залишається високим і становить пряму загрозу для оборонного потенціалу, кібербезпеки та надійності систем управління. Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов, які відображаються в Стратегії національної безпеки України (затверджена указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020) – зокрема непослідовність та незавершеність реформ і корупція [3].

Цифрова уразливість критичних об'єктів зростає через вплив корупції у держзакупівлях ІТ-рішень. НАЗК провело аналіз корупційних ризиків, визначило проблеми, що посилюють вразливість системи до корупційних схем. Зазначене дослідження проведено з метою надання рекомендацій для мінімізації корупційних ризиків і вдосконалення процесу здійснення централізованих титових закупівель на основі кращих практик та стандартів НАТО [4].

Відповідно до NCSI (National Cyber Security Index), Україна має високий потенціал у сфері кіберзахисту, проте на практиці ефективність знижена через політичну нестабільність [5]. У Global Risks Report 2024, підготовленому Всесвітнім економічним форумом, в розділі «Global Risks 2034: Over the limit» [6] зазначено, що зростаюча державна слабкість може сприяти поширенню паралельних економік, де корупція відіграє ключову роль. Це створює замкнене коло, в якому держави втрачають здатність протистояти організований злочинності, а корупційні мережі можуть контролювати транспортні вузли, правоохоронні органи та частини державного сектору, підживляючи верховенство права та економічне зростання. В звіті представлено інфографіку, яка демонструє взаємозв'язок між рівнем корупції, організованою злочинністю та слабкістю держав. Країни з високим рівнем корупції та злочинності часто мають низький рівень мирності та високий рівень державної слабкості. Звіт також підкреслює, що поширення дезінформації, особливо за допомогою новітніх технологій, може підживляти легітимність урядів та сприяти політичній поляризації. Це створює сприятливе середовище для корупційних практик, оскільки знижується довіра громадян до державних інституцій. Таким чином, хоча політична корупція не розглядається як окремий ризик, її вплив відображено в контексті ширших загроз, пов'язаних із державною слабкістю,

організованою злочинністю та ерозією довіри до інституцій.

Повномасштабна військова агресія РФ проти України створила безпрецедентні виклики для національної критичної інфраструктури. У таких умовах політична корупція не лише послаблює інституційну спроможність держави, а й створює потенційно фатальні ризики для її виживання. Передусім йдеться про корупційні практики у сферах логістики, енергетики, будівництва оборонних споруд та закупівель обладнання, призначеного для відновлення зруйнованої інфраструктури, що веде до затримки з постачанням обладнання для енергетичного сектору (трансформаторів, генераторів, кабелів тощо), особливо в умовах масованих обстрілів цивільної інфраструктури. Подібні дії, хоч і не завжди кваліфікуються як кримінальні, призводять до реального ураження обороноздатності держави.

Крім того, наявність корупційної складової в управлінні інфраструктурою унеможливорює планування довгострокового відновлення, яке базується на іноземній допомозі.

У воєнний час корупція в критичних секторах не є просто адміністративним правопорушенням – це фактор, що потенційно підпадає під кваліфікацію державної зради або саботажу, адже створює додаткову вразливість перед противником.

Таким чином, забезпечення антикорупційного контролю в умовах воєнного стану має розглядатися не як бюрократичне завдання, а як елемент стратегії національної стійкості, невід'ємної від військово-цивільного захисту держави.

Взаємозв'язок між політичною корупцією та стійкістю критичної інфраструктури можна описати як багатофакторну схему, де порушення на етапі планування, призначення або контролю призводить до зниження інституційної спроможності секторів реагувати на виклики. В умовах воєнного стану це створює передумови до масштабних системних збоїв.

Політична корупція становить безпосередню загрозу для стійкості та функціонування критичної інфраструктури. Її подолання вимагає ефективної публічно-правової стратегії, прозорості у кадрових призначеннях, аудитів, громадського контролю і гармонізації законодавства із сучасними міжнародними стандартами безпеки. Політична корупція є не лише правопорушенням, а й загрозою для національної безпеки. В умовах воєнного стану підвищення стійкості критичної інфраструктури неможливе без очищення механізмів управління від корупційного впливу.

Бібліографічні посилання

1. Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on the resilience of critical entities // Official Journal of the European Union. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj> (дата звернення: 05.05.25).
2. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021 № 1882-IX. Редакція від 21.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення: 05.05.25).
3. Національна стратегія у сфері забезпечення національної безпеки України : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. Редакція від 07.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (дата звернення: 05.05.25).
4. НАЗК. Корупційні ризики під час здійснення централізованих тивових закупівель для Збройних Сил України. URL: <https://nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wp-content/uploads/Pages/75/86/75864b28ba53e97ab6be0a8447d58f6a4a7897b1e24a219d36a9b821fd8443314096827.pdf> (дата звернення: 05.05.2025).
5. NCSI – National Cyber Security Index. Country Profile: Ukraine. – 2023. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ncsi.ega.ee/country/ua/>
6. World Economic Forum. Global Risks Report 2024. – Geneva: WEF, 2024. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/in-full/global-risks-2034-over-the-limit/>

O. Shchyrov

Political corruption as a threat to critical infrastructure resilience: a public law analysis.

Abstract: the thesis explores the relationship between the level of political corruption and the resilience of critical infrastructure systems. It is emphasized that corruption in the strategic management of infrastructure facilities increases the vulnerability of the state to external and internal challenges. The article analyzes international and national legal documents in the field of prevention of political corruption and protection of critical infrastructure. The main vectors of public policy aimed at overcoming corruption risks in critical sectors are identified.

Keywords: political corruption, critical infrastructure, resilience, public law principles, national security, anti-corruption policy, strategic management, digital security, integrity, international standards.

Зразок для цитування:

Щириков О. Політична корупція як загроза для стійкості критичної інфраструктури: публічно-правовий аналіз. Пропілеї права та безпеки, 2025. №6-7. С. 123-125. DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.35>.